

Huvudman

Örnsköldsviks kommun
kontaktcenter@ornskoldsvik.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Anundsjöskolan i Örnsköldsviks kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örnsköldsviks kommun att senast den **7 augusti 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristen *anmäla och utreda behov av särskilt stöd* samt *dokumentation av betyg, ändring och rättelse av betyg*. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örnsköldsviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Örnsköldsviks kommun ska vidta följande åtgärder

Anmäla och utreda behov av särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtliga lärare om skollagens krav om när en lärare ska anmäla till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats samt hur många anmälningar om behov av särskilt stöd som gjorts från den 3 mars 2023 till den 8 juni 2023 samt när respektive anmälan gjordes (2 kap. 34 §, 3 kap. 7 § skollagen).

2. Rektorn ska se till att det startas utredning om behov av särskilt stöd avseende elev 1, 2, 3, 4, 5 och 6. Inkom med en redogörelse för vilket datum utredning inletts för respektive elev (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 8 juni 2023 ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats från den 3 mars 2023 till den 8 juni 2023, för vilka elever samt om beslutet är att utarbeta åtgärdsprogram eller ej. Inkom med ovan angiven dokumentation (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).

Dokumentation av betyg samt ändring och rättelse av betyg

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en lärare som inte är legitimerad, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Beslutet om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog där båda lärarna ska förse uppgiften om betyg med sin egenhändiga signatur (3 kap. 16 § skollagen, 6 kap. 10 § skolförordningen, 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog SKOLFS 2011:123).
2. Se till att det av justeringar i betygskatalogen framgår om det är beslut om rättelse eller ändring av betyg samt att justeringarna är daterade och signerade. Inkom med betygskatalog för vårterminen 2023 (3 kap. 19 och 20 §§ skollagen, 15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog SKOLFS 2011:123).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2022:10139) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under vårterminen 2023 genomfört en tillsyn av Anundsjöskolan i Örnsköldsviks kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Anundsjöskolan skola följer gällande bestämmelser inom områdena extra anpassningar och särskilt stöd samt bedömning och betygssättning.

Tillsynen har genomförts genom ett besök på Anundsjöskolan den 7 februari 2023, vid besöket genomfördes intervjuer med elever och lärare. Den 8 februari 2023 genomfördes en digital intervju med skolans specialpedagoger samt en intervju med skolans rektor. Som en del av tillsynen har bland annat betygskataloger granskats. I beslutet används anonymiserade namn på elever. Huvudmannen och

rektorn har den 15 februari 2023 via telefon fått information om vilka elever som avses i dessa exempel. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Huvudmannen ska se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Inom det kontrollerade området extra anpassningar och särskilt stöd har Skolinspektionen funnit brister vad gäller *anmäla och utreda behov av särskilt stöd*.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framgår att skolans lärare anmäler till rektor, biträdande rektor eller specialpedagog när en lärare befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Anmälan görs på olika sätt såsom via e-post, en särskild blankett eller muntligt. Enligt specialpedagogerna är det vanligt att lärarna vill diskutera elever med specialpedagogerna. Det förekommer enligt specialpedagogerna att lärarna efter ett samtal om en elev anser att läraren gjort en anmälan om särskilt stöd. Enligt rektorn är uppgiften att ta emot anmälan om särskilt stöd delegerat till skolans specialpedagoger och biträdande rektor.

Av intervjuer med lärare framgår att elev 1 befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier i engelska som minst ska uppfyllas och lärare har därför tagit upp elevens ärende med specialpedagog och gjort en anmälan om särskilt stöd. Eleven hade under höstterminen 2022 betyget F i engelska. Enligt specialpedagog har ingen anmälan om särskilt stöd inkommit avseende eleven. Enligt rektorn behövs tydligare rutiner på skolan om skillnaden på en anmälan om särskilt stöd och ett önskemål om att få stöd från specialpedagog med extra anpassningar.

Av intervjuer med lärare framgår att elev 2 befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier i engelska som minst ska uppfyllas och lärare har därför tagit upp elevens ärende på klassgenomgångar. Eleven hade under höstterminen 2022 betyget F i engelska. Lärare är osäker på om eleven har åtgärdsprogram eller inte. Enligt specialpedagog är inte eleven anmäld för särskilt stöd men har fått extra anpassningar. Enligt rektorn uppfattas inte alltid det som en anmälan när en lärare tar upp en elevs ärende med specialpedagog.

Av intervjuer med lärare framgår att elev 3 under de senaste två terminerna haft betyget F i matematik och det finns en risk att eleven inte kommer att kunna uppfylla de betygskriterier i matematik som minst ska uppfyllas. Enligt lärare är eleven inte anmäld för särskilt stöd då skolan arbetar vidare med extra anpassningar än så länge. Enligt specialpedagog finns det ett behov av särskilt stöd men någon utredning har inte inletts då eleven motsätter sig att en utredning görs.

Av intervjuer med lärare framgår att elev 4 under de senaste två terminerna haft betyget F i matematik och fortfarande befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier i matematik som minst ska uppfyllas. Enligt lärare är eleven anmäld för särskilt stöd i och med att omfattande diskussioner med elevhälsan har skett. Enligt specialpedagog finns ingen anmälan eller utredning om särskilt stöd för eleven.

Av intervjuer med lärare framgår att elev 5 under de senaste två terminerna haft betyget F i matematik och fortfarande befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier i matematik som minst ska uppfyllas. Enligt lärare är eleven anmäld för särskilt stöd till specialpedagog. Enligt specialpedagog finns ingen anmälan om särskilt stöd för eleven. Enligt rektorn arbetar skolan med extra anpassningar för eleven.

Av intervjuer med lärare framgår att elev 6 befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier i matematik som minst ska uppfyllas men att det är oklart om en anmälan om särskilt stöd är gjord eller inte. Enligt specialpedagog är eleven inte anmäld för särskilt stöd.

Enligt specialpedagogerna startas inte alltid en utredning om särskilt stöd efter att en lärare gjort en anmälan. Istället förekommer att specialpedagog tillsammans med lärare diskuterar den aktuella eleven och funderar på hur det går att arbeta med eleven på ett bättre sätt. Ibland behövs nya eller förändrade extra anpassningar. I sådana fall får läraren fortsätta arbeta med eleven utan att det skett någon utredning om särskilt stöd. Enligt rektorn startas det, efter en anmälan om särskilt stöd, ibland en pedagogisk kartläggning och ibland en utredning om särskilt stöd.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till

rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Elevens och elevens vårdnadshavare ska underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (3 kap. 9 §, 28 kap. 16 § skollagen och 33 § förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att anmäla, utreda och besluta om elevers behov av särskilt stöd. Utredningen visar att anmälningar inte alltid görs när en elev befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. I andra fall uppfattar lärare att en anmälan faktiskt gjorts till specialpedagog och rektor. I dessa fall har dock inte alltid specialpedagog och rektor uppfattat lärarens kontakt som en anmälan. Utredningen visar också att en utredning om särskilt stöd inte alltid inleds efter att en lärare gjort en anmälan. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att anmälningar inte alltid görs när en elev befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas samt att en utredning om särskilt stöd inte alltid inleds efter att en lärare faktiskt gjort en anmälan.

Vad gäller elev 1, 2, 4, 5 och 6 konstaterar Skolinspektionen att eleverna enligt lärare befaras att inte kunna uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. För elev 1 och 2 i engelska och, 4, 5 och 6 i matematik. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn är skyldig att se till att utredningar om särskilt stöd inleds för dessa elever.

Vad gäller elev 3 framgår visserligen av utredningen att lärare arbetar med extra anpassningar för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Enligt specialpedagog finns det dock ett behov av en utredning om särskilt stöd som inte inletts med anledning av att eleven motsatt sig utredning. Skolinspektionen bedömer att utredningsskyldigheten av särskilt stöd inte påverkas av elevers eller vårdnadshavares samtycke, utredning om särskilt stöd ska därför även inledas för elev 3. Av betydelse för denna bedömning är även att elev 3 under de två senaste terminerna inte har uppfyllt de betygskriterier som minst ska uppfyllas i matematik.

Bedömning och betygssättning

Inom det kontrollerade området bedömning och betygssättning har Skolinspektionen funnit brister vad gäller *dokumentation av betyg samt ändring och rättelse av betyg*.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att en lärare som saknar lärarlegitimation undervisar i teknik och fysik i årskurs 6. Denna lärare uppges inte ha beslutat om betyg i dessa ämnen utan betyget har en lärare med lärarlegitimation själv beslutat om. Av betygskatalogen för höstterminen 2022 framgår att endast en lärare med lärarlegitimation signerat uppgiften om betyg för teknik och fysik i årskurs 6.

Av betygskatalogen för höstterminen 2022 framgår bland annat följande. I årskurs 6 har en elev fått betyget i bild justerat från ett E till ett streck.

I klass 7 A har en elev i klassen fått sitt betyg justerat i svenska från F till E. I klass 7 C har en elev fått sitt betyg justerat i geografi från F till E. I klass 9 A har en elev fått ett justerat betyg i idrott och hälsa där betyget sänkts från C till E.

Ovan gjorda justeringar är inte signerade, det framgår inte när justeringarna är gjorda och om de utgör beslut om ändring eller rättelse.

Rättslig reglering

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 och 16 § skollagen).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur (7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog SKOLFS 2011:123).

Ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt (3 kap. 19 § skollagen). Finner den eller de som har fattat ett beslut om betyg att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks (3 kap. 20 § skollagen).

Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras av den eller de som beslutar om ändringen eller rättelsen. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad (15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog SKOLFS 2011:123).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i hur uppgifter om betyg dokumenteras i betygs katalogen. Av utredningen framgår att en lärare utan lärarlegitimation bedriver undervisning men inte beslutar om betyg tillsammans med en legitimerad lärare. Skolinspektionen konstaterar att skollagen kräver att en lärare utan lärarlegitimation i ett sådant fall är skyldig att tillsammans med en legitimerad lärare besluta om betyg och dokumentera uppgiften om betyg i betygs katalogen.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister kring ändring och rättelse av betyg. Av utredningen framgår att det i betygs katalogen finns ett flertal justeringar av elevers betyg där det inte framgår om justeringarna utgör ett beslut om rättelse eller ändring. Justeringarna är heller inte daterade eller signerade. I ett fall rör det sig om ett betyg som sänkts. Skolinspektionen konstaterar att skollagen och tillämplig föreskrift kräver att det av en justering av betyg ska framgå om det är en ändring eller rättelse, när den är gjord samt att ändringen eller rättelsen är signerad. Vidare konstaterar Skolinspektionen att det endast vid rättelser är möjligt att sänka ett betyg och att endast rektorn får rätta ett betyg.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Örnsköldsviks kommuns verksamhet vid Anundsjöskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller skyldigheten att anmäla och utreda behov av särskilt stöd samt dokumentation av betyg, ändring och rättelse av betyg. Det finns därför skäl att förelägga Örnsköldsviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström.

Utredaren Gustaf Haker har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Anna Malmenfelt medverkat.